AFGHAN GERMAN ONLINE
http://www.afghan-german.com
http://www.afghan-german.de
افغان جرمن آنلاین

مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

داکتر محمد ایمل ۲۰۱۹/۰۳/۰۹

جرګې او مرکې

دویمه برخه

می کنم دیـوانگی تـا بـرسرم غوغا شود
سکه به زر میزنم تا صاحبش پیدا شود

او له همدې نیمګړتیا نه انګرېزانو ګټه واخیسته، له سردار عبدالرحمن خان سره یې اړیکې ټینګې کړې او تر پټ ترون وروسته یې ده ته د (۱۸۸۰) کال په جولای کې د پر تخت کښېناستلو بلنه ورکړه.
ده ظاهراً د جهاد اعلانونه نشر کړل او د مجاهدینو له لارې حکومت ته ورسېد، انګرېزان هم جسماً له افغانستان نه ووتل، خو په غیر مستقیم ډول عبدالرحمن خان د دوی د تحت الحمایه پاچا په توګه پاتې شو.
د مجاهدینو دې ارتباطي جرګو یوځل بیا د افغانستان آزادي تامین کړه او دا جرګه هم د کمیت او کیفیت له اړخه لویه او مهمه وه او دا چې وروستی نتیجه یې دښمنانو وترورله لوی علت یې دا و، چې د افغانستان خلک له خارجي ښکېلاک سره ژوره دښمني لري، خو له کورني استبداد سره بیا غیر ملي او استبدادي حکومتونو روږد کړي دي.

د سراجي دورې جرګه
د بېطرفۍ لویه جرګه:

د ۱۹۱۳ م کال په اګست کې نړۍ وال عمومي جنګ ونښت، په دې جنګ کې انګرېزانو د افغانستان له تحت الحمایه حکومت نه توقع در لوده، چې افغانستان د انګرېز په ملاتړ په جنګ کې برخه واخلي او که نه نو بېطرفه پاتې شي، د افغانستان روښنفکرانو او په آزادۍ مین اولس اراده درلوده، چې د انګرېزانو له جنګي مصروفیت نه په استفادې کولو سره له انګرېزانو سره وجنګېږي او له تحت الحمایګۍ نه ځان خلاص کړي، کابل ته راغلي د جرمنیانو او ترکانو هیات له افغانستان نه غوښتنه کوله، چې د دوی ملاتړ وشي او د انګرېز په وړاندې په جرګه کې برخه واخلي او له دوی سره به په دې برخه کې هر ډول مرسته کېږي خو امیرحبیب الله خان د موضوع د باریکۍ له امله منځنۍ لار خوښه کړه او د افغانستان بشپړه بې طرفي یې اعلان کړه او انګرېزانو ته یې په جګړه کې د نه شاملېدو ډاډ ورکړ. محمود طرزي په سراج الاخبار کې د «حی علی الفلاح» ویښوونکې مقاله چاپ کړه، خو د انګرېزانو له خوا په مطبعه کې سانسور او له نشر څخه پاتې شوه.
پاچا په ۱۹۱۵ م کال د خپلې بې طرفۍ د تائید له پاره د افغانستان مشهور مشایخ لکه: د اسلام پور پاچا (میرصاحب جان) د موسهي اخونزاده (ملامحمد جان) د تګاو ملا صاحب، د هډې اخونزاده، د برو میا صاحب، د حصارک میا صاحب، شمس الحق صاحب، د شور بازار حضرات، حافظ جی صاحب، ملا محمد مرید، ملا عبدالغفار اخونزاده او نور کابل ته را وغوښتل. د دغو مشایخو او نورو ولسي وکیلانو په شمول یوه لویه جرګه د امیر په وړاندې جوړه شوه او د ملت د اتفاق او د دولت د بېطرفۍ د سیاست ملاتړ یې وکړ.
په دې لویه جرګه کې که څه هم ظاهراً انګرېزان د افغانانو له ګوزار نه خلاص شول، خو افغانستان هم له تباهۍ او د نړیوال جنګ له ډګر ګرځېدو څخه بچ او د نړیوالې سوځوونکې جګړې له لنبو څخه وژغورل شو.

د اماني دورې لويې جرګې
- د «اتحاد مشرقي» په نامه لویه جرګه:

د ۱۹۱۹ م کال د فبرورۍ په ۲۰ نېټه د ازادۍ غوښتونکو یوې ډلې د افغانستان تحت الحمایه پاچا امیر حبیب الله خان د یوې کودتا په ترڅ کې ووژه او تر دې وروسته د ده زوی اعلیحضرت امان الله خان د افغانستان بشپړه

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالې د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

خپلواکي اعلان کړه او د افغان او انګرېز دریم جنګ ونښت، په جنګ کې انګرېزانو سخته او شرمېدلې ماته وخوړه او د متارکې وړاندیز یې وکړ. د افغانستان حکومت متارکه ومنله، خو انګرېزانو یو ځل بیا غوښتل، چې نظامي ماته په سیاسي ډګر کې جبیره کړي او هغه څه چې په جنګ کې یې له لاسه ورکړي وو په سوله کې یې ترلاسه کړي، د راولپنډۍ د سولې په غونډه کې یې د افغاني هیات مشر والي علي احمد خان وغولاوه او یوه مغلوبانه صلح نامه یې پرې لاسلیک کړه، خو بیا هم دولت نور اقدامات وکړل او د ۱۹۱۹ م کال په اګست کې انګرېزانو زمونږ بشپړه آزادي ومنله له دې سره هم داسې ګنګوسې لا خورې وې، چې انګرېزان به یو ځل بیا پر افغانستان وسله وال تېرى وکړي، د داسې یوه تېري د مقابلې له پاره د مشرقي تنظیمه رئیس محمد نادر خان د (اتحاد مشرقي) په نامه یوه لویه جرګه راوبلله. جرګه په ننګرهار کې د هډې ملا صاحب د زیارت ترڅنګ را غونډه شوه، په دې غونډه کې د مشرقي(اوسنی لغمان، کونړ او ننګرهار د ولایتونو) د بېلابېلو قومونو سپین ږیري، عالمان، سادات،مشایخ او نور مخور سره را غونډ ګړاى شول او د خپلواکۍ د ساتنې او د وطن د دفاع او آبادۍ په برخه کې یې مهمې پرېکړې وکړې، دوى غوښتل، چې انګرېزان دې د افغانستان ازادي د زړه له کومې ومني او که نه نو د سرحد ټول اقوام او قبایل د جهاد له پاره چمتو او آماده دي او د افغانستان ازادي به په خپلو وینو ساتي.
په همدې غونډه کې د هر قوم مشرانو د پاک قران په حاشیه کې ژمنه لیک کړه، د هرقوم ذمه وارۍ یې وټاکلې، د جهاد مشرانو او علمبردارانو ته یوه یوه ښه تومانچه ورکړه شوه او پر نورو سوغاتونو سربېره هر یو قوم ته د جهاد یو یو علم شریف هم ورکړ شو، چې د جهاد ایتونه پکې لیکل شوي وو.
د همدې تاریخي غونډې په افتخار په مشرقي کې د «اتحاد مشرقي» په نامه یو اخبار د ۱۹۲۰ کال د فرورى په ۲۸ نېټه په خپرونو پیل وکړ.
دا لویه جرګه د ازادۍ ساتلو له پاره شوې وه، د کمیت له پلوه لویه وه، د کیفیت له پلوه سره له دې، چې د ټول هېواد د مشرانو جرګه نه وه، خو اغېز یې عمومي او کیفیت یې لوړ و او انګرېزان یې مجبور کړل، چې د هندوستان په مشورې کې له افغاني هیات سره د موضوع د هر اړخیز حل له پاره خبرو ته چمتو شي.

- د اساسي قانون لویه جرګه:

د افغانستان د خپلواکۍ او په څنګ کې یې د مشروطه او قانوني حکومت د ټینګېدلو له پاره منظمه روښنفکري مبارزه له پخوا نه پیل شوې وه او د مشروطیت غورځنګ، چې په ۱۹۰۵ کال کې په منظم ډول را منځ ته شوى و د وخت د تحت الحمایه پاچا له خوا په بېرحمۍ وکوټل شو، خو غلی نه شو او نور هم غښتلی شو، څو یې په نتیجه کې پاچا را نسکور او د ازادۍ جهاد پیل شو.
د دې« اساسي نظامنامې» د منلو او تصویب له پاره د ۱۹۲۳ کال د فبرورى په ۲۶ نېټه د ملت د مشرانو لویه جرګه را وغوښتله شوه، چې ۸۷۲ نماینده ګانو برخه پکې درلوده او د افغانستان لومړنی اساسي قانون یې تصویب کړ.
دې قانون ۷۳ مادې درلودې، چې زموږ د هېواد سیاسي او اجتماعي بنه، د خلکو حقوق، اداري تشکیلات او اساسات یې ټاکلي وو. دې قانون خلکو ته د فکر د ازادۍ، د کار د ازادۍ، د خبرو د ازادۍ او د کور او حیثیت او مصونیت وعده ورکړې وه او د قانون حکومت پکې اعلان شوى و.
د دې لويې جرګې کمیت او کیفیت دواړه لوړو او د اساسي قانون په تصویب سره یې افغانستان ته د قانوني ودې او پراختیا زمینه برابره کړه او هم د دې جرګې تر جوړېدو لږ وخت وړاندې د۱۹۲۱ کال په اګست کې د دولت شورى جوړه شوې وه، چې د هېواد مخور، عالمان، سادات او مشایخ پکې را غونډ وو، د قوانینو مسودې به یې جوړولې او د ارګ په شمالي برج کې یې ځاى ورته ټاکلى و.

- د پغمان لویه جرګه:

دا لویه جرګه د ۱۹۲۴ کال په جولاى کې په پغمان کې جوړه شوه او د دولت خارجي تړونونه، روابط، کورني قوانین او مسایل یې تر غور لاندې ونیول، لیکن په حقیقت کې دا لویه جرګه د منګلو د سر اخستنې په باب وه او کوم اعتراضونه، چې دوى په قوانینو در لوده د هغو ترمیم وشو. په دې لویه جرګه کې ټول ۱۰۵۲ تنه را غونډ شوي وو، چې ۲۳۱ تنه یې د دولت وتلي مامورین او پاتې یې د بېلابېلو ولایاتو خانان، سیدان، عالمان، شیخان او ټاکلي وکیلان وو.
د جرګې مشري د وخت پاچا په غاړه وه او د هېواد پر ټولو داخلي او خارجي چارو مفصل بحثونه او پرېکړې پکې وشوې دا جرګه د کمیت په لحاظ هم لويه وه او د اهمیت په لحاظ هم، ځکه لومړى ځل و، چې د اولس له نماینده ګانو سره دولتي اسرار تر بحث لاندې ونیول شول او حتی دوى پرې وپوهول شول.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

کله چې جرګې ته وړاندې کېدونکې موضوع د اهمیت او کیفیت له مخې لویه او پراخه وي له جرګې سره سم د لویه کلمه زیاتېږي او لویه جرګه یې بولي، زموږ په تاریخ کې د لویوجرګو شمېره زیاته ده او په سلهاو جرګې شته، چې مهمې تاریخي پرېکړې یې کړې او تاریخي ارزښت یې خوندي شوی دی.
د جرګې همدا اهمیت او ټولنیز ارزښت دی، چې افغاني حکومتونو (خصوصاً تر خپلواکۍ وروسته) لویه جرګه د ملت د ارادې په توګه په رسمیت ومنله او د راغوښتو ټاکلې وختونه یې ورته وټاکل، تر دې چې د ۱۳۴۳ کال په اساسي قانون کې لويې جرګې ته یو ځانګړی څپرکی پرانستل شو ، په دې قانون کې پر لویه جرګه سربېره هغو ټولو ادارو ته، چې د ولس له انتخاب او نظر سره تړلې دي د جرګې بشپړوونکی نوم ورکړی شو، لکه: د پارلمان دواړو مجلسونو: ملي شورى او مجلس اعیان (سنا) ته د ولسي جرګه او مشرانو جرګه نوم ورکړ شو او په ولایتونو کې، د خلکو جرګې ولایتي جرګې وبللې شوې او د مشرانو جرګې او ولسي جرګې د کار انجمنونو ته د جرګه ګیو نوم ورکړشو.
په دې ډول جرګه په رسمي توګه له ولس سره د تړلیو ټولو انتخابي بهیرونو له پاره وکارول شوه.

مشورتي لویه جرګه چې د کابل د حکومت له خوا په ډېره بیړه کار وربانديې روان دي داسې تشریح شوی ده:
خو د مشورتي لويې جرګې وېبپاڼه کې لیکل شوي چې: "جرګه د قوم د مشرانو او مخورو هغې ټولنې ته ویل کېږي چې په محلي، ملي، سیمه ییز او نړیواله کچه د پرېکړو او د هغو د پلې کولو واک ولري". دغه تعریف د جرګو هغه رول ته په پام سره شوی، چې د افغانستان سیمه ییزو، سیاسي او بهرنیو مسائلو کې یې نقش لرلی دی.
دغه تعریف د افغانستان د اساسي قوانینو د لويې جرګې له تعریف سره توپیر لري. د ۱۳۴۳ اساسي قانون د غړو جوړښت، واکونه او د جوړېدو څرنګوالی یې په یوه ځانګړي فصل کې تعریف شوی، خو پخپله جرګه په کې لنډه تعریف شوې ده ."
د افغانستان اوسني اساسي قانون شپږم فصل یوسلو لسمه او یوولسمو مادو کې لویه جرګه داسې تعریف شوې ده:
لویه جرګه د افغانستان د خلکو د ارادې ترټولو ستر مظهر دی.

د لویه جرګه جوړښت

۱ د ملي شورا له غړیو
۲ د ولایتونو او ولسوالیو د جرګو له رئیسانو
۳ وزیران، د سترې محکمې رئیس او غړي کولای شي د لويې جرګې په غونډو کې بې له دې چې د رایې ورکولو حق ولري، ګډون وکړي.

یو سلو یوولسمه ماده: لویه جرګه په لاندینیو حالاتو کې دایرېږي:

۱ د هېواد د خپلواکۍ، ملي حاکمیت، ځمکنۍ بشپړتیا او په سترو مصلحتونو پورې د مربوطو چارو په باب تصمیم نیول.
۲ د دې اساسي قانون د حکمونو تعدیل.
۳ د دې اساسي قانون د (نهه شپېتمې) مادې له مخې د جمهور رئیس محاکمه کول. یوسلو دولسمه ماده: لویه جرګه په لومړۍ غونډه کې، د غړیو له منځه یو تن د رئیس، یو تن د مرستیال او دوه تنه د منشي او دمنشي د نایب په توګه ټاکي.
اوس مشورتي لویه جرګه چې د کابل د حکومت له خوا په ډېره بیړه کار وربانديې روان دي:

اول خو د افغانستان د اساسي قانون سره په تناقض کې هم د تعریف او هم د محتوا له نظره.
دوهم په دې کمه موده کې به لا محاله وي چې په رښتیا سره د ولسونو رښتیني استازي و پیژندل شي او بیا راوغوښتل شي.
دریم له نوم څخه یې ښکاري چې کومه پریکړه نه شي کولی پدی چې هدف یې صرف مشوره ده دا به داسې وي لکه د ابوالفساد حامد کرزی مشورتي لویه جرګه چې حضرت صبغت الله مجددی ورته ویل "امضاً کو رئیس صاحب اگر نی مه خفه میشم استعفا میکنم از وطن هجرت میکنم" کرزی ورته وویل "برو بخیر پناه ات بخدا" نو د دغه مشورتي جرګه راتلونکی همداسې دربولي، او دا امکان هم شته چې دغه جرګه بر خلاف د اجندا د داکتر اشرف‌غنی څخه وغواړی چې استعفا وکړي او پر یوه مؤقت حکومت فی المجلس فیصله وکړي نو دا ډول احتمالاتو ته په کتو او هم د ځینو افغانی مشرانو ابن الوقتي ته په کتلو کیدای شي کوم داسې حیرانونکې کیسه داکتر اشرف‌غنی ته ور جوړه کړی چې نه به منلي شي او نه به ردولی شي نو هغه کسان چې د اشرف غنی له تیم سره ارتباط لري دا مطلب د ور ورسوي.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رااليرلو مخکې په ځير و لولـئ

ځلورم کله چې ارګ مشر مشورتي بورډ پرته له مشورې په عجله جوړ کړ ډیرو شخصیتونو هغه رد او له ګډون ځخه یې ډه ډه وکړه دیته پـه کتو ممکن ډیر مهم او مطرح شخصیتونه په مشورتي جرګه کې هم ګډون و نه کړي دا به بیا بله ناکامی وي د حکومت لپاره.
د پاسنیو دلایلو پر بنیاد راتلونکي مشورتي لویه جرګه هسې ضایع د وخت او امکاناتو ده، صرف یو څو پلو خوران، د چورلمان او د کابینې سرپرستان وزیران (وزیران خو هسې د اشرف غنی په حکومت کی نشته) به پکې راټول شي ښاغلي ولسمشر به څو لوړې چیغې وکړي وسلام او نتیجه به صفر وي .
د امریکا متحده ایالاتو او طالبانو ترمنځ په داسي حال کي چې بل دور د مذاکراتو همدا اوس په قطر کی روان دی بیا ګورو چي د دولت استازو پکي نشته دی، دا مذاکرات که څه هم نوی انکشاف دئ او ځینو ته ئې هیلي راټوکولې خو د ناستي ترکیب، د حکومت غیر فعاله دیپلوماسي او جنګي دریځ هغه همداسی چی د امریکا اوسني حکومت اشتها د دوامدار جنګ نلری، د بندو دروازو تر شا مذاکراتو او ناڅرګند اجندا او د ځینو لوریو غیرمسئولانه اظهاراتو؛ د هېواد دننه او بهر تشویشونه او اندېښنې راولاړي کړې دي.
په دې کي شک نشته چي افغان ولس له رواني بدمرغي جګړي ستړی شوی او باعزته سوله غواړي؛ خو داسي سوله چي د بین الافغاني مذاکراتو او روغي جوړي په نتیجه کي رامنځته شي، د ناستي اصلي لوري افغانان وي، د افغانانو د خوښي حکومت، د قانونمن اسلامي نظام تأسیس، ځمکنی بشپړتیا، ټولنیز او سیاسي عدالت، د ملي ګټو خوندیتوب او د ملي ادارو تحکیم او ثبات تضمین کړي؛ نه هغه سوله چي شروع د بل خوندي جنګ وي، همغسي لکه چي د شوروي ځواکونو د وتلو په وخت کي د ژنیو په مذاکراتو کي اصلي لوري مسکو، واشنګټن او اسلام آباد وو، د کابل حکومت استازي هم بلل شوي وو خو د مجاهدینو په غیاب کي د سولي تر نامه لاندي داسي توافق رامنځته شو چي یوازي د شوروي ځواکونو وتلو ته ئې پتمنه بڼه ورکړه، مخکنی جګړي ته ئې په نوې بڼي کي د دوام لار پرانسته، چي په نتیجه کي ئې ملي اداري او بنسټونه ویجاړ، د نوییمي لسیزي ترخې پېښې رامنځته شوې او همغي جګړي تر ننه دوام وکړ، یو شی باید واضیح کړم چی د جینوا په مذاکراتو کی د مجاهدینو تنظیمات قصدد چودري جینیجو لخوا چه د پاکستان د هغه وخت صدراعظم وو په حاشیه کې پاتی شول او پرینښودل شول چی د روسانو سره مستقیماً خبرې وکړی با وجود د دی چې د مجاهدینو مشرانو ډیرې زیاتې هلې ځلې وکړې حتې د حزب اسلامی مشر حکمتیار او د پاکستان د بهرنیو چارو وزیر سردار محمد یعقوب خان تر نمنځ شدید لفظي برخورد صورت موندلي وو هغه همداسې چې د حزب اسلامي مشر ورته په ډاګه ویلي وو چې مری افغانان، جنګ د افغانانو او روسانو تر نمنځ دی او موافقتنامه تاسې امضاء کوی دا کوم انصاف او منطق دی خو یعقوب خان په ډیره تنده لهجه افغاني مشرانو ته ویلي وو موږ خپل مجبوریتونه لرو او د حکمتیار اظهارات زموږ په امور کی مداخله ده موږ یی نه شو منلی، خو نن طالبانو د پرون مجاهدین ندي صرف د کویټه شورا د پاکستان د حکومت ترکنټرول لاندی ده ولی مهمترین مشران یی اوس په قطر کی دی، مهاجرین هم دومره ندی د پاکستان د ننه لکه په اتیا ومه لسیزو کی او د طالبانو اصلی جنګیالي په افغانستان کی دی نو زما په اند د قطر مذاکرات د جینوا تر مذاکراتو د افغان ولس په ګټه دی د مخالفت پر ځای یي ښه ده چې ملاتړ یې وشي.
افغانان هیچا ته اجازه نه ورکوي چي د سولي له نامه په استفادې سره خپلې ناولې موخې په ملت تحمیل کړی، ټاکنې مهمې دي خو پارلماني ټاکنې موولیدې چې څومره شرموونکې وې او متاسفانه حکومت یا که بهتره وویل شي ولسمشر او ولسکشر ډبل عبدالله په ضعیف مدیریت هم ځانونه وشرمول او هم د ټاکنو غل کمیسیون، د ولسمشر له عجایبو یو خو هم دا دي چې ټاکنیز کمشنرانو یی فاسدین وبلل او ټول یی برطرف او ممنوع الخروج کړل، او اوس د څارنوالۍ تر تحقیق لاندی دی خو ټاکنې بیا مشروع دي چي علی اللعجب او سبا به همدغه غیر قانوني پارلمان په خپلو چیغو پرانیزي او دا به یو بل ناورین وزیږوي، دېته پـه کتو نه ملت او نه هم احزاب په راتلونکو ولسمشري ټاکنې چې د ارګ او سپیدار د ارایشخانې تر اشراف لاندی به کیږي باور لری طالبان خو لا پریږده.
سوله قرباني غواړي او دې قربانۍ ته باید هر رښتینی افغان چمتو وي. که موقت حکومت یا د واک په جوړښت کي هر ډول بدلون د ډاډمني سولي متضمن وي، باید پر وړاندي ئې خنډونه رامنځته نه شي ولو چې مؤقت حکومت ډېره ښه انتخاب ندي خو تر جعلي ټاکنو به پایلې ښې وی.
د بین الافغاني مذاکراتو او تلپاته سولي لپاره معقوله طرحه دا ده چي یو ملي، ځواکمن، باصلاحیته او د هېواد ټولو مطرحو اړخونو ته د منلو وړ هیئت جوړ شي. دغه هیئت به د سولي لپاره د ملي اجماع د رامنځته کولو ترڅنګ د مذاکراتو او د سولي په ارتباط د هري پرېکړي او وروستي تصمیم یوازینۍ عالي او معتبره مرجع وي. په دې سره به په جګړه کي د ښکېلو اړخونو هر ډول بهانې له منځه ولاړي شي او روان مذاکرات به سوچه بین الافغاني بڼه خپله کړي.
او همداراز د سولي او بین الافغاني مذاکراتو په اړه د امریکا متحده ایالاتو وروستي اقدامات او د خپلو ځواکونو د ایستلو په اړه د دوی اظهارات تأئیدوو او په دې باور چې جنګ یوازي هغه مهال پای ته رسېدی شي چي ټول کورني او بهرني عوامل ئې له منځه ولاړ شي، لکه څنګه چي نن متحده ایالات هم د خپلو ځواکونو ایستلو ته چمتو

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولـئ

شوي، هيله ده دا وتل د يوه معقول او د منلو وړ مهالوېش مطابق او مسئولانه ترسره شي، وتل ئې له افغان لوري سره د توافق له مخې وي، او نه د شوروي ځواکونو د وتلو په څېر چې يوه اوږده جګړه ئې ترشا پرېښوده.

د ولسي جرګې له تقلب او درغليو ډك تېر انتخابات، ناسالم مديريت ئې، بدي پايلي ئې، د چارواکو لاسوهني، د رغنده او شفافو انتخاباتو په ترسره کولو او د يوه صالح، موفق، معتبر او اهل کميسيون په جوړولو کې د حکومت بشپړه ناکامي، او له څلورو مياشتو تېرېدو وروسته هم د انتخاباتو د غيرثقه نتايجو عدم اعلان؛ هغه څه دي چې افغانان ئې هم د انتخاباتو د افاديت په اړه بې باوره کړل او هم په دې اړه چې انتخابات کولی شي د بحران په حل کې مرسته وکړي، د انتخاباتو دې ناکامي لوبې افغان ولس د راتلونکو ولسمشريزو انتخاباتو او اړوندو بنسټونو د کفايت او د حکومت د ارادې او عزائمو په اړه شکمن او اندېښمن کړي. تر ننه د دولت له لوري د راتلونکو انتخاباتو لپاره نه کوم اجرأت شوي او نه کوم تياری ورته نيول شوي، کله يوه نېټه اعلان شي او کله بله، ټول اعلانات او اجرأت يو اړخيز او د څو چارواکو له لوري په خپلسر، غيرقانوني او له سياسي ګوندونو او د جمهوري رياست له نوماندانو سره له تفاهم او توافق پرته.

له بده مرغه اوسنی حکومت د ګڼو داخلي کړکېچونو ترڅنګ؛ د لويو ملي قضاياوو په سالم او رغنده مديريت کې پاته راغلی. د ۱۳۹۷ کال د ولسي جرګې انتخابات له درغليو او فساد ډك وو، په نتيجه کې ئې د واجد شرائط افغانانو ډېری د رأی کارولو له مسلم حق؛ قصد او عمد او د ناولو سياسي عزائمو او موخو له کبله محروم کړی شول، د ډېرو رأيي هدر ولاړې او د دوی استازو ولسي جرګې ته لاره و نه مونده. د جمهوري رياست انتخابات هم راروان دي، حکومت او کميسيونونه ئې پر وړاندي سره له همدا اوس د تقلبي ټاکنو په مهندسی کار کوي نتيجه به تر پخوانيو ټاکنو هم شرمونکي وي.

وماعليناالاالبلاغ

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ